

**ODPOČET PLNENIA POGRAMOV A PROJEKTOV
ZA ROK 2021 A ĎALŠIE ROKY**

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

MUDr. Eva Striežová
regionálna hygienička
a generálna tajomníčka služobného úradu

Február 2022

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úlohy stanovené ÚVZ SR: splnené v stanovených termínoch

Podiel a dosiahnuté výsledky na plnení programov a projektov RÚVZ v SR

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa v roku 2021 podieľalo na plnení dvoch úloh z Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2020 a ďalšie roky (úlohy 1.1, 1.2.).

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP V. Jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. RÚVZ v Žiari nad Hronom vykonáva monitoring kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov prostredníctvom RÚVZ v Banskej Bystrici, vykonáva štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, ale aj individuálnym zásobovaním pitnou vodou vo verejnom záujme (vodné zdroje, ktoré zásobujú pitnou vodou bytové domy, rekreačné zariadenia, domovy sociálnych služieb) a vykonáva monitoring kvality vôd určených na kúpanie.

V roku 2021 sa RÚVZ v Žiari nad Hronom zapojil do plnenia úlohy definovanej ako aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella, predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených mikroorganizmami“. V rámci 1. etapy, ktorá mala byť realizovaná v roku 2020, mal byť uskutočnený odber vzoriek v zariadení poskytujúcom sociálne služby. Z dôvodu zlej epidemiologickej situácie súvisiacej s ochorením COVID – 19 bol odber vzoriek vykonaný v máji 2021.

Vo vytypovanom zariadení poskytujúcom sociálne služby (DD a DSS) bola odobratá 1 vzorka pitnej vody, 4 vzorky tečúcej teplej vody a 4 stery z koncových častí vodovodných batérií, resp. sprchových hlavíc. Vzorka pitnej vody bola vyšetrená v minimálnom rozsahu analýz podľa požiadaviek Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou a zároveň na výskyt baktérií rodu Legionella. V tečúcej teplej vode a v steroch bola zisťovaná prítomnosť baktérií rodu Legionella. Baktérie rodu Legionella neboli zistené v pitnej vode a tečúcej teplej vode. Zo 4 odobratých sterov bola zistená prítomnosť Legionelly pneumophyla sérotyp 9 v dvoch steroch, pričom išlo v jednom prípade o koncové rameno vodovodnej batérie v čajovej kuchynke THP pracovníkov a v druhom prípade o koncové rameno vaňovej vodovodnej batérie v kúpeľni určenej pre imobilných klientov. V stere odobratom zo sprchovej hlavice tej istej vaňovej vodovodnej batérie v kúpeľni určenej pre imobilných klientov prítomnosť baktérií rodu Legionella nebola zistená. Laboratórnymi rozbormi bolo preukázané, že baktérie rodu Legionella boli zistené v tých koncových častiach rozvodov, ktoré nie sú pravidelne používané a využívajú sa iba sporadicky.

Prevádzkovateľ domova dôchodcov a domova sociálnych služieb bol písomne oboznámený s výsledkami laboratórnych rozborov, ako aj opatreniami, ktoré je potrebné zabezpečiť za účelom eliminácie baktérií rodu Legionella. Opatrenia boli uskutočnené s tým, že boli vyčistené a vydezinfikované vodovodné batérie, v ktorých bola zistená prítomnosť Legionelly pneumophyla, teplota v celom rozvodnom systéme bola zvýšená zo 48 °C na 53 °C. V roku 2022 sa pokračuje v úlohe s tým, že budú odobraté vzorky vôd a sterov v predmetnom zariadení, za účelom zistenia, či sú vykonané nápravné opatrenia dostatočné a účinné.

Ďalej RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ vykonáva dozor nad dodržiavaním podmienok v bytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD (tepelno – vlhkosťná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) a spolupracuje s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Najväčším a najškodlivejším znečisťovateľom vnútorného ovzdušia je fajčenie. V roku 2021 vykonali pracovníci odd. HŽPZ 39 kontrol na ochranu nefajčiarov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v telovýchovných zariadeniach a zariadeniach DD a DSS. V týchto zariadeniach nebolo zistené porušenie zákazu fajčenia. Odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydávania záväzných stanovísk pre územné plány, na územné konanie stavieb, ale aj pri riešení podnetov obyvateľov na obťažujúci hluk z voľnočasových aktivít (obytná zóna, viacúčelové ihriská). V odôvodnených prípadoch vyžaduje zhodnotenie radónového rizika stavebných pozemkov.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom Protokol o vode a zdraví.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom – v okresoch Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica je dobrá zásobovanosť obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 44 268, čo je 91,87 %, v okrese Banská Štiavnica je 15 965, čo je 96,63 % a v okrese Žarnovica je 24 301 čo je 89,91 %. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa závažnejšie nedostatky v kvalite vody vyskytli vo verejných vodovodoch Banská Hodruša a Nová Baňa, časť Pod sekvojou. Prevádzkovateľom verejných vodovodov bolo uložené rozhodnutie o zákaze používať vodu na pitie a varenie. Do odstránenia nedostatkov bolo v oblastiach zásobovaných z uvedených vodovodov zabezpečené náhradné zásobovanie pitnou vodou. Vo verejných vodovodoch Slaská, Píla, Hodruša Hámre časť Kopanice, Štiavnické Bane, Močiar, Podhorie a Banská Hodruša sa vyskytla zhoršená kvalita vody vo fyzikálochemických ukazovateľoch, pričom vo vodovodoch Podhorie a Banská Hodruša neboli dodržané požiadavky platnej legislatívy v ukazovateľoch farba, zákal a absorbancia. Vo vodovodoch Kopanice, Slaská a Močiar boli prekročené požiadavky platnej legislatívy v ukazovateli absorbancia a vo vodovode Píla aj zákal a pH. V obci Štiavnické Bane boli zistené zvýšené hodnoty mangánu. Zhoršená kvalita pitnej vody bola zistená hlavne v prípade zvýšených zrážok v čase odberu vôd. Ide o podzemné vodné zdroje. Prevádzkovateľom verejných vodovodov je StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a v niektorých prípadoch obce. Pre verejný vodovod Janova Lehota bol vybudovaný nový vodný zdroj, ktorý

bol v roku 2021 skolaudovaný. Je naplánované napojiť verejný vodovod Vyhne na Pohronský skupinový vodovod. Pre verejný vodovod Jastrabá sa plánuje využívať vodný zdroj Turčekovský skupinový vodovod. V okolí vodných zdrojov pre verejný vodovod Slaská dochádza k ťažbe dreva, čo môže spôsobovať zhoršenú kvalitu vody v prameňoch. V meste Banská Štiavnica je mimo prevádzky vodárenská nádrž Rozgrundt, z dôvodu zhoršenia senzorických vlastností vody.

V rámci ŠZD bolo v roku 2021 vykonaných 32 kontrol verejných vodovodov. Oproti roku 2020 došlo k miernemu zvýšeniu počtu kontrol verejných vodovodov. Za rok 2021 bolo odobratých 203 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 106 vzoriek, v okrese Žarnovica 58 vzoriek a v okrese Banská Štiavnica 34 vzoriek vôd. RÚVZ zistil závažné nedostatky v kvalite pitnej vody vo verejných vodovodoch Banská Hodruša a Nová Baňa, časť Pod sekvojou, kde vydal zákaz používať vodu na pitie a varenie. Ďalej vydal opatrenie rozhodnutím zabezpečiť dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej pitnej vody v 10 prípadoch, a to vo verejných vodovodoch Lehôtka pod Brehmi, Lovčica - Trubín, Prestavky, Slaská, Vyhne, časť dolná, Močiar (2x), Baďan, Dekýš a Podhorie. Opatrenia boli vydané pre prevádzkovateľa verejných vodovodov StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a obec Podhorie, ktorá je prevádzkovateľom vodovodu v obci. RÚVZ vydal 22 podnetov na odstránenie nedostatkov zistených v kvalite vody z verejných vodovodov Dolná Ves (2x), Kosorín, Lehôtka pod Brehmi, Nevoľné, Prochot, Trnavá Hora, Dekýš (2x), Baďan, Svätý Anton, Píla (2x), Nová Baňa časť Stará Huta a pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a verejné vodovody v prevádzke obcí: Dolná Ždaňa, Podhorie, Štiavnické Bane, Hodruša Hámre časť Mikuláš, Hodruša Hámre časť Kopanice (2x) a Trnavá Hora, časť horná.

V rámci monitoringu kvality vody určenej na kúpanie za rok 2021 bolo odobratých 35 vzoriek vôd z Vindšachtského, Veľkého Richnavského, Počúvadlianskeho, Veľkého Kolpašského a Dolno Hodrušského jazera. Z laboratórnych výsledkov kvality vody vyplynulo, že neboli zistené nedostatky v kvalite vody. Vody určené na kúpanie nemajú prevádzkovateľov, kvalitu vody počas kúpacjej sezóny monitoruje len RÚVZ v Žiari nad Hronom. V priebehu kúpacjej sezóny 2021 boli 21.07.2021 informatívne odobraté vzorky vôd aj z ďalších prírodných vodných nádrží, ktoré sú počas kúpacjej sezóny využívané na kúpanie a to: Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Belianske jazero v k. ú. Banská Štiavnica, Štiavnické Bane – Evičkinovo jazero a Nová Baňa - Tajch. Z každej vodnej plochy bola odobratá jedna vzorka vody. Odobraté vzorky vôd z vodných plôch Kopanice, Klinger, Belianske jazero, Evičkinovo jazero a Tajch, vyhovovali vo vyšetrených mikrobiologických, biologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky č. 309/2012 Z. z. Tieto vodné plochy v roku 2021 využívali na kúpanie veľké počty ľudí, najmä vodné plochy Belianske jazero a Klinger. V budúcnosti bude potrebné prehodnotiť vyhlásené kúpacie oblasti, nakoľko sa návštevnosť v regióne Banská Štiavnica enormne zvýšila.

RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008 až 2021. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom a počas kúpacjej sezóny aj informácie o kvalite vôd určených na kúpanie. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu, o vyhodnotení priebehu kúpacjej sezóny na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacjej sezóny na prírodných a umelých

kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a o vode na kúpanie za každý rok. Pracovníci oddelenia v spolupráci so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určených na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, zabezpečili zhotovenie a umiestnenie tabúľ s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu rizikových prác o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v subjektoch spádového územia okresov Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2021 evidovali 3946 osôb v riziku, z toho 665 žien. V tretej kategórii rizikových prác 3401 osôb z toho 661 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 545 osôb z toho 4 ženy. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č. 220/2019 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č.448/2007 Z.z. Priebežne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 24 rozhodnutí o určení rizikových prác. V rámci ŠZD sme v roku 2021 vykonali 112 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce, pričom kontroly aj na týchto pracoviskách boli zamerané na pravidlá a opatrenia ÚVZ SR v súvislosti s pandemiou COVID-19. Úloha sa naďalej plní priebežne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu chemických látok používaných na pracoviskách, na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 10 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri výrobe, skladovaní a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami vrátane práce s azbestom a to najmä vo výrobných spoločnostiach. Ďalej boli kontrolované lekárne, predajne záhradkárskych potrieb a existujúce poľnohospodárske spoločnosti. Zamestnávateľom bolo poskytnutých 21 konzultácií týkajúcich sa platnej legislatívy, skladovania nebezpečných chemických látok, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku v súvislosti s prácou s chemickými látkami a toxickými látkami.

Do 31.12.2021 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili na troch spoločných previerkach podľa zákona č.128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmenách a doplnení niektorých zákonov, a to v spoločnosti CMK, s.r.o. Žarnovica, v spoločnosti Zväz pre skladovanie zásob a.s., Hronský Beňadik a v Slovalco a.s., Žiar nad Hronom. Pri kontrolách neboli uložené opatrenia.

Bolo podaných 25 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

RÚVZ v Žiari nad Hronom nezaevidoval ani jednu mimoriadnu situáciu alebo haváriu.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov pracuje 109 pracovníkov, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 77 osôb z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 32 osôb z toho 0 žien, ktoré evidujeme podľa vyhlásených rizikových prác (ASTR) k 31.12.2021.

V sledovanom období sme vydali 82 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 2 rozhodnutia boli vydané pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. 80 rozhodnutí bolo vydaných na likvidáciu AZC materiálov v exteriéroch a to najmä odstraňovanie AZC materiálov zo striech, obkladové dosky balkónov a odvoz zloženého materiálu s obsahom AZC. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. V rámci ŠZD sme kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, šatne, dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 11 kontrol, ktoré boli zamerané na odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch (odpadové rúry) a zo striech budov. V roku 2021 nebol zaznamenaný žiadny podnet na odstraňovanie AZC materiálov.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sleduje sa zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci v rámci projektu vyplnili 21 dotazníkov informovanosti.

Individuálne výjazdy s „Poradňou zdravia“ priamo k prevádzkovateľom v roku 2021 z dôvodu globálnej krízy COVID-19 neboli realizované.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Oddelenie pripravilo prezentáciu pre ústavný seminár RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom na tému: „Rúška a respirátory“ spolu s videom (praktickou ukážkou) v súvislosti s pandémiou COVID-19. Uvedený materiál pomáhal odborne argumentovať u zamestnávateľov (prípadne im bol poskytnutý), prečo sú dôležité respirátory na pracoviskách počas pandémie COVID-19 a z akého dôvodu je nutné kontrolovať ich nosenie u zamestnancov, ako jedno z preventívnych zdravotných opatrení.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30. marec 2021
3.2	Monitoring bezpečnosti PET fliaš z recyklovaných plastov <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade
	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade	31. marec 2023

3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárenských výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Trenčíne v termíne do 30. 01. 2021

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

II. Etapa:

Prípraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.03.2021 - RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR.

Vyhodnotenie:

V rámci riešenia úlohy v roku 2021 RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom nebol zaradený krajskou odborníčkou v HV medzi pracoviská odoberajúce vzorky na laboratórne vyšetrenie na obsah soli.

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV

Cieľ

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska novej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky - degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov - PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia

V súlade s celoeurópskym trendom zameraným na zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v PET fľašiach, vyplýva povinnosť výrobcov zvyšovať obsah regranulátu vo finálnych výrobkoch. Z prijatej „Európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve“ vyplýva povinnosť vyššej miery recyklácie a povinné používanie regranulátu v podiele 25% do roku 2025 a v podiele 30% do roku 2030. Z nariadenia Komisie (ES) č. 282/2008 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami vyplýva povinnosť vykonávať audit u výrobcov vstupných surovín (regranulát) ako aj finálnych výrobkov (PET fľaše) za účelom overenia novej migrácie kontaminantov vyplývajúcich z použitých vstupných surovín ako aj degradačných produktov, reakčných produktov, iných NIAS (neúmyselne pridaných látok) a kontrolu efektivity dekontaminačného procesu tak, aby bola zaručená zdravotná bezpečnosť PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2021 - december 2022 – metodická príprava monitoringu; zber údajov, zavedenie nových analytických metód a analýzy vzoriek

II. etapa: 31. marec 2023 - záverečná správa

Vyhodnotenie:

V rámci riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom nevykonal v roku 2021 monitoring bezpečnosti PET fliaš z dôvodu, že v našej územnej pôsobnosti nemáme výrobcu PET fliaš ani baliareň.

Výstupy

Záverečná správa

Zistené výsledky sa uplatnia pre cielený výkon úradných kontrol nad touto komoditou výrobkov a príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2022

Záverečná správa

31. marec 2023

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Anotácia:

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa zrealizovala druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

Etapy riešenia:

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

S pracovníkmi materských centier sa nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky, alebo zdravotno-výchovný materiál oddelenia podpory zdravia, neprejavili záujem. Oddelenie podpory zdravia pokiaľ to umožňovala epidemiologická situácia v rámci 28 prednášok na základných a stredných školách o zdravej výžive a o zdravom životnom štýle zahrnuli aj prednášky o obezite.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 1 školský bufet a 3 nápojové automaty pri základných školách a 11 školských bufetov a 8 nápojových automatov umiestnených v objektoch stredných škôl a v domove mládeže. Bufety poskytujú doplnkové stravovanie, pričom sortiment je doplnený aj o potraviny s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli. Nápojové automaty, ktoré sú umiestnené v stredoškolských objektoch v počte 8, majú sortiment nápojov rôznych druhov kávy. Všetky nápojové automaty sú označené, že ide o kávu bez obsahu kofeínu. V nápojových automatov sa nenachádzajú nápoje s obsahom kofeínu – ice cafe, kofola, coca cola a pepsi cola. Prevádzkovateľmi všetkých uvedených zariadení sú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a v jednom prípade škola, ktorým na základe žiadostí RÚVZ v Žiari nad Hronom vydal súhlasné rozhodnutia na posúdenie priestorov zariadení do prevádzky.

Sortiment by mal byť v súlade s odporúčaniami racionálnej výživy s cieľom znižovať riziká výskytu chronických neprenosných ochorení, vrátane obezity.

Pri ŠZD vykonaných v predchádzajúcich obdobiach je opakovane zistené, že napriek snahe prevádzkovateľov a pestrej ponuke sortimentu zdravej výživy, deti naďalej uprednostňujú bagety z bielej múky (šunkové, syrové, zeleninové), hot-dogy, obložené žemle, sladké pečivo, langoše, párky, balené šaláty, cukrovinky, chipsy, sladké nápoje (ochutené minerálne vody, džúsy, ľadový čaj). O ponúkaný sortiment ako sú celozrnné obložené výrobky, mliečne výrobky, ovocie a neochutené minerálne vody zo strany detí pretrvávajú stále výrazne menší záujem. Odber vzoriek ani ŠZD v školských bufetoch nebol vykonaný pre komplikovanú a nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom hromadne sa vyskytujúceho ochorenia, kedy ZŠ a SŠ často využívali uzatvorenie školského zariadenia ako opatrenie pre zabránenie šírenia sa ochorenia COVID-19.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,

V rámci ŠZD, vykonaných v predchádzajúcom období, v jednotlivých školských stravovacích zariadeniach sa pracovníci RÚVZ v Žiari nad Hronom zameriavali aj na poskytovanie desiat. V 16 školských jedálňach sa, podľa záujmu detí, pripravujú a podávajú desiaty v pestrom sortimente.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,

Realizáciu edukačných aktivít zameraných na zásady správnej výživy v plnom rozsahu zabezpečili pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu, RÚVZ v Žiari nad Hronom. V roku 2021 uskutočnili 9 prednášok na tému zdravá výživa a 19 prednášok na tému zdravý životný štýl.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,

V spádovom území pôsobenia RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa nachádza 106 zariadení školského stravovania. Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie súvisiacej s výskytom ochorenia COVID-19 neboli v týchto zariadeniach vykonané kontroly v rámci úradnej kontroly potravín (ÚKP) ani v rámci ŠZD.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,

V územnej pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom sa v 1 školskej jedálni, v účelovej diétnej kuchyni, pripravuje diétno stravovanie – dva druhy diét, pre celkom 12 detí, ktorým bolo diétno stravovanie indikované odborným lekárom. 10 porcií obedov v obedároch, sa denne rozváža účelovým vozidlom SČK do ďalších základných škôl na území mesta.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

Vo všetkých sledovaných predškolských zariadeniach je denne zabezpečovaný pitný režim. Deťom sú k pokrmom podávané sladené aj nesladené čaje, sirupová voda a pitná voda, mlieko. Počas celého dňa sú pre deti v triedach k dispozícii nádoby (džbány) s pitnou vodou. V základných a stredných školách býva denne poskytovaný nápoj za obedom, nezriedka sa podáva aj pitná voda. Stravníci, prevažne pri stredných školách, majú možnosť zakúpiť si v školskom bufete stolové, ochutené a neochutené minerálne vody a džúsy.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,

V školských stravovacích zariadeniach dochádza každoročne k pozvoľnému nárastu počtu stravujúcich sa detí a mládeže, o čom poukazujú údaje získané počas ŠZD v posledných rokoch. V roku 2021 nebolo možné zistiť či došlo k nárastu stravujúcich sa detí vzhľadom na komplikovanú a stále sa meniacu epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom ochorení COVID-19, nakoľko boli ZŠ a SŠ zatvorené a deti sa učili dištančne.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

Vzorky stravy na zisťovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy neboli odobraté.

- kontrolovať pestrosť stravy,

Kontrola pestrosti stravy je nedeliteľnou súčasťou každého výkonu ŠZD v školskej jedálni, v predchádzajúcom období neboli zistené nedostatky.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

Na základe výsledkov zo ŠZD vykonaných v predchádzajúcich obdobia môžeme konštatovať, že vedúce školských stravovacích prevádzok striktné dodržiavajú zásady zostavovania jedálnych lístkov, v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 330/2009Z. z. o zariadení školského stravovania v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni /Okresný úrad BB/ a Spoločnými školskými úradmi na okresnej /mestskej/ úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

Metodik pre školské stravovanie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom, z dôvodu komplikovanej epidemiologickej situácie, v roku 2021 neorganizoval školenia pre vedúce školských jedální.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.)

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 49 telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách a 40 vonkajších telovýchovných plôch a ihrísk. Jednotlivé telovýchovné zariadenia a vonkajšie telovýchovné plochy pri základných a stredných školách majú priestory posúdené rozhodnutím na uvedenie priestorov do prevádzky RÚVZ v Žiari nad Hronom. Priestorové usporiadanie a vybavenie zariadení sa posudzuje podľa príslušnej

platnej legislatívy. Tepelno-vlhkostná mikroklima v prevažnej väčšine zodpovedá požiadavkám príslušnej legislatívy.

- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s hromadne sa vyskytujúcim ochorením COVID-19 sa v telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách ŠZD nevykonali. V predchádzajúcom období sa telocvične po vyučovacích hodinách využívajú aj na mimoškolské aktivity, vo večerných hodinách sa telocvične prenajímajú rôznym organizáciám na športové vyžitie. Prevádzkové poriadky boli dodržiavané.

- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),

Niektoré školy využívali sezónne mestské ihriská, žiaci v mestách kde sa nachádza plaváreň, organizovane navštevovali plaváreň počas hod. TV. Počas roka 2021 boli prevádzky plavární uzatvorené alebo ich prevádzka bola obmedzená opatreniami pri ohrození verejného zdravia nariadenými ÚVZ SR

- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

V súkromnej umeleckej škole v Kremnici je na prízemí, svojpomocne zriadená dostatočne vybavená posilňovňa, ktorú žiaci radi a často využívajú aj počas prestávok. V iných školách sme sa telovýchovnými chvíľkami počas prestávok nestretli. Posilňovňa je svojpomocne zriadená aj v priestoroch internátu Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici, ktorú študenti môžu využívať v rámci voľného času, keď sa nachádzajú v priestoroch internátu.

- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,

Vo všetkých sledovaných základných školách boli v týždennom rozvrhu zaradené 2 hodiny telocviku. TV sa do rozvrhu zaraduje spravidla 6., 7. a 8. vyučovaciu hodinu, obmedzená a v nevyhnutnom prípade na prvé vyučovacie hodiny.

- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

Každá škola vedie presnú evidenciu rozhodnutí školy o oslobodení žiaka od cvičenia, na základe zdravotnej indikácie uvedenej v písomnom vyjadrení ošetrojúceho lekára všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast, ktoré je striktné časovo ohraničené.

- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V žiadnej škole sa neposkytuje LTV, nakoľko školy nedisponujú špecializovanými pracovníkmi pre LTV.

- spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt COSI v SR je súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 - 2025“. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO, bol schválený etickou komisiou a prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Pre zber údajov boli na jednotlivé RÚVZ zaslané materiály – dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník, informovaný súhlas pre rodičov a dotazník pre školy. Zber údajov pre projekt sa riešil

v mesiaci november 2018 vo vybraných mestských a vidieckych školách, kde sa po získaní informovaného súhlasu rodičov, zozbierali vypísané dotazníky a uskutočnilo antropometrické meranie žiakov I. stupňa základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Spolu bolo získaných 108 kompletných dotazníkov. Všetky získané údaje sú anonymizované. V roku 2019 boli zozbierané údaje, spracované v tabuľkovej forme, postupne elektronicky zaslané koordinátorke projektu COSI a to v mesiaci február údaje z antropometrických meraní detí a údaje o školách, v ktorých sa vykonali merania a v mesiaci máj údaje z rodinného dotazníka. V roku 2020 a 2021 sa uvedený projekt nerealizoval pre komplikovanú epidemiologickú situáciu.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny

1. etapa – 15.apríl až júl a 2. etapa – 1.júl až 15.október

Realizačné výstupy:

- vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie,
- následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov,
- priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti,
- vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím.

Vyhodnotenie:

Riešenie projektu zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská zriadené v predškolských zariadeniach a v rámci občianskej vybavenosti sa neuskutočnilo z dôvodu komplikovanej a nepriaznivej epidemiologickej situácie súvisiacej s výskytom ochorení COVID-19, materské školy často využívali uzatvorenie školského zariadenia ako opatrenie pre zabránenie šírenia hromadne sa vyskytujúceho ochorenia COVID-19.

Vo všetkých pieskoviskách pri materských školách, kontrolovaných v predchádzajúcom období, je vytvorená možnosť uzavrieť hraciu plochu pieskoviska buď celtovinovou plachtou, alebo rôznymi drevenými krytmi. Výmena piesku v pieskoviskách sa podľa záznamov prevádzkovateľov konala najčastejšie v prechádzajúcom roku. Väčšina pieskovísk vybudovaných v rámci občianskej vybavenosti sú oplotené s uzamykateľnou bráničkou.

Výstup:

V tabuľke spracované výsledky rozborov piesku z detských pieskovísk mali byť v stanovenom termíne zaslané vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava.

Trvanie projektu:

r. 2020 a ďalšie roky

Termín ukončenia:

31.12.2020 a vždy ku koncu kalendárneho roka

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Etapy riešenia:

- rok 2019 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)
- rok 2020 - jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj) - **nehodnotilo sa**
- rok 2021 - jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),
- rok 2022 - jedálne lístky z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

Realizačné výstupy:

- čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8 príslušného kalendárneho roku,
- záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

Vyhodnotenie:

V rámci etapy riešenia projektu v roku 2021 sa uskutočnilo hodnotenie jedálnych lístkov v 3 vybraných základných školách, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, za mesiac október a november 2021. Hodnotenie bolo vykonané v zmysle prílohy č. 1 k vyhláške č. 330/2009 Z. z. o zariadeniach školského stravovania.

Základná škola, F. Kráľa 838, Žarnovica.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2021 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,

- november 2021 1,00 – polievka,
 0,95 – hlavné jedlo,

Jednotlivé druhy jedál v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál a polievok. V mesiaci november malo hlavné jedlo znížený koeficient pestrosti stravy z dôvodu podávania obloženej bagety ako hlavného jedla.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín, 1 x mesačne bola zaradená polievka z rýb.

- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené prevažne z hydiny a bravčoviny, 1 x do mesiaca z hovädziny, z rýb 4 x v mesiaci november, pokrmý so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 2 x mesačne, múčne pokrmý až 6 x mesačne, 1 x v rámci sledovaných mesiacov bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 2 x za mesiac.
- Ako príloha k mäsovému jedlu sa striedali zemiaky 4 x za mesiac, ryža 3 x mesačne, cestovinová príloha 2 x za mesiac a knedľa 3 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 3 – 6 x mesačne. K hlavnému jedlu bola podávaná aj sterilizovaná príloha alebo zelenina ako obloha. Čerstvé ovocie bolo zaradené 3-5 x za mesiac.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50 % zastúpením ovocia, prírodná ovocná šťava 100 %.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 5 – 6 x mesačne.

Základná škola, M. R. Štefánika 17, Žiar nad Hronom.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2021 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
- november 2021 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,

Jednotlivé druhy jedál v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál a polievok.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené prevažne z hydiny a bravčoviny, 1 x do mesiaca z hovädziny, z rýb 2 x do mesiaca, pokrmý so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 2 x mesačne, múčne pokrmý 3 x mesačne, 2 x v mesiaci november bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zaradené boli aj zeleninové jedlá.
- Ako príloha k mäsovému jedlu sa striedali zemiaky 4 - 8 x za mesiac, ryža 1 - 3 x mesačne, cestovinová príloha 2 – 4 x za mesiac a knedľa 1 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 6 x mesačne. K hlavnému jedlu bola podávaná aj sterilizovaná príloha alebo zelenina ako obloha. Čerstvé ovocie bolo zaradené 9 - 15 x za mesiac.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50 % zastúpením ovocia, prírodná ovocná šťava 100 %.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 9 – 13 x mesačne.

Základná škola J. Kollára, L. Svobodu 1542, Banská Štiavnica.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2021 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
- november 2021 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,

Jednotlivé druhy jedál v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál a polievok.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené prevažne z hydiny a bravčoviny, 1 x do mesiaca z hovädziny, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 2 x mesačne, múčne pokrmy 3 x mesačne, 1 x v mesiaci november bol zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 2 x za mesiac. Hlavné jedlo z rýb bolo na jedálnom lístku zaradené 1 x v mesiaci október, čo je nedostatočné, ryby boli doplnené vo forme nátierok, ktoré boli podávané 2 - 3 x mesačne na desiatiu.
- Ako príloha k mäsovým jedlám sa striedali zemiaky 5 - 5 x za mesiac, ryža 2 - 4 x mesačne, cestovinová príloha 4 – 6 x za mesiac a knedľa 1 – 2 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 6 – 7 x mesačne. K hlavnému jedlu bola podávaná aj sterilizovaná príloha alebo zelenina ako obloha. Čerstvé ovocie bolo zaradené 8 - 9 x za mesiac.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50 % zastúpením ovocia, prírodná ovocná šťava 100 %.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 19 – 17 x mesačne, vrátane desiatiu.

Výstup:

Výsledky z hodnotenia jedálnych lístkov v základných školách za mesiac október a november 2021 boli v stanovenom termíne zaslané vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava.

Trvanie projektu:

r. 2019 - 2022

Termín ukončenia:

1.9.2022

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Gestor:

NCZI

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt:

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR

- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra)
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom

Realizačné výstupy:

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

Vyhodnotenie:

Nebolo možné zrealizovať vzhľadom na komplikovanú nepriaznivú epidemiologickú situáciu.

Výstup:

Spracované údaje o úrazoch detí v Slovenskej republike mali byť v stanovenom termíne v tabuľkovej forme v programe Excel elektronicky zaslané na NCZI.

Trvanie projektu:

r. 2019 a každé nasledujúce tri roky (2022)

Termín ukončenia:

Priebežne podľa požiadaviek gestora

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
6.1	NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2016-2020 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.6	ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	PREVENCIA HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december
6.8	PORADNE OČKOVANIA	RÚVZ so sídlom v Tmave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA	RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR	priebežne

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava a zabezpečenie imunologických prehľadov
3. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
4. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
5. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
6. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
7. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
8. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
9. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
10. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

VYHODNOTENIE

Ochorenia preventabilné očkovaním

V roku 2021 boli zaznamenané ochorenia, u ktorých je zavedené povinné očkovanie: 2 prípady pneumokokovej septikémie spôsobenej **Streptococcus pneumoniae** u 87 ročnej ženy a 67 ročného muža. Ďalej boli evidované ochorenia, proti ktorým je možné očkovanie na odporúčanie lekárom: 44 prípadov ochorení na varicellu, 62 prípadov ochorení na rotavírus, 1 prípad chronickej vírusovej hepatitídy typu B a 2 prípady kliešťovej encefalitídy.

Administratívna **kontrola očkovania** bola vykonaná podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a metodiky WHO pre realizáciu administratívnej kontroly. V septembri 2021 vykonali odborní pracovníci administratívnu kontrolu očkovania v jednotlivých pediatrických ambulanciách regiónu. Očkovanie bolo kontrolované u detí narodených v rokoch 2019, 2018, 2014, 2009, 2008 a 2007 spolu bolo skontrolovaných 4 587 zdravotných záznamov detí podliehajúcich očkovaniu. Výsledky boli spracované v záverečných správach za jednotlivé okresy Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica. Každoročne sa stretávame s odmietaním povinného pravidelného očkovania. V roku 2021 bolo všeobecnými lekármi pre deti a dorast spolu hlásených 63 odmietaní očkovania. Rodičia 39 detí odmietajú všetky povinné očkovania. Kumulatívny počet detí s kompletným odmietnutím povinného očkovania k 31.8.2020 je 211.

Všeobecní lekári boli včas informovaní o platnom **očkovacom kalendári** na rok 2021.

Kampane „Európsky imunizačný týždeň“ a aktivity „Poradne očkovania“ neboli zrealizované pre mimoriadnu epidemiologickú situáciu.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

VYHODNOTENIE

V roku 2021 bolo hlásených celkovo 16 211 prenosných ochorení, vrátane 247 prípadov nozokomiálnych nákaz, v roku 2019 to bolo 4154 prenosných ochorení, z nich 178 nozokomiálnych nákaz. Výrazný nárast počtu prenosných ochorení, ktorý bol oproti minulému roku zaznamenaný, ovplyvnila epidemiologická situácia v SR v počte hlásených ochorení na COVID 19.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 95 ochorení na salmonelovú enteritídu a 14 vylučovaní salmonel. V roku 2020 bolo zaznamenaných 69 ochorení na salmonelovú enteritídu a 12 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov. V dvoch prípadoch bola zaznamenaná lokalizovaná salmonelová infekcia.

Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 2 prípadoch.

Ochorenie na bacilárnu dyzentériu nebolo v roku 2021 hlásené.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi E.coli bol zaznamenaný v 1 prípade, v roku 2020 nebol hlásený.

Kampylobakteriálna enteritída bola zaznamenaná v 119 prípadoch, v roku 2020 bolo hlásených 86 prípadov, čo predstavuje nárast o 33 ochorení.

Epidémia na kampylobakteriózu o 2 a viac chorých nebola zaznamenaná.

Enteritída Y. enterocolitica sa vyskytla v 5 prípadoch (v roku 2020 rovnako 5 prípadov), v 67 prípadoch enterokolitída spôsobená Clostridium difficile, z toho 52 prípadov NN, čo predstavuje nárast o 39 prípadov oproti roku 2020 (v roku 2020 bolo 28 ochorení, z nich 23 NN).

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný v 62 prípadoch (z toho 1 prípad NN) v minulom roku bolo zaznamenaných 24 chorých (z toho 1 prípad NN).

Epidémia na rotavírusovú enteritídu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 1 prípade.

V 15 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom (2020 – 5) a v 5 prípadoch Norwalkvírusom (2020 – 10), epidémie neboli zaznamenané.

Neboli hlásené prípady hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu, minulý rok to boli 3 ochorenia. Ďalej bolo zaznamenaných 5 prípadov enterobiózy a po jednom prípade nešpecifikovaná askarióza a trichurióza.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** boli zaznamenané 2 prípady nosičstva HBsAg (2020-3). Akútna hepatitída typu E bola zaznamenaná v 1 prípade (2020 – 5). Chronické formy hepatítid boli zaznamenané VH B v 1 prípade a VH C v 11 prípadoch (2020 – 5). Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** bolo hlásených 6 prípadov RSV bronchitídy (2020 – 3)

Na varicellu bolo hlásených 44 ochorení (rok 2020 - 235), na herpes zoster 5 ochorení (2020- 21).

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenaných 5 ochorení na streptokokovú septikémiu (2x strept. sk.A, 1x strept. sk. B, 2x Streptococcus pneumoniae).

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V čase pandémie COVID-19 bol odber biologického materiálu na vyšetrenie chrípky ojedinelý. V roku 2021 vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu vo výskyte ochorení na COVID-19 sentineloví a nemocniční lekári neodoberali biologický materiál na verifikáciu chrípky. Hlásených bolo 23 309 prípadov ochorení ARO (2020 - 26 231 prípadov).

V roku 2021 bolo v regióne RÚVZ ZH evidovaných 15 575 ochorení na COVID-19 (BS 2 693, ZC 4 493, ZH 8 389) v roku 2020 bolo zaznamenaných 3 497 ochorení COVID-19 (BS 658, ZC 969, ZH 1870).

V skupine neuroinfekcií neboli ochorenia zaznamenané.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 10 ochorení vo včasnom lokalizovanom štádiu lymeského boreliózy (2020 – 14), ochorenie na artritídu pri LB bolo zaznamenané v 1 prípade a polyneuropatia bola hlásená v 2 prípadoch. V r. 2020 neboli hlásené. Ďalej boli hlásené ochorenia: 2x toxoplazmóza (2020 – 1x), 1x leptospiróza a 2 prípady stredo európskej kliešťovej encefalitídy.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu, svrab bol zaznamenaný v 41 prípadoch (2020-18), z toho evidujeme 1 epidemický výskyt.

V skupine **pohlavných ochorení** boli vykazované 4 chlamýdiové infekcie dolných častí močovo pohlavnej sústavy (rok 2020-3), 5x gonokoková infekcia (2020-6), ochorenie na syfilis nebol evidovaný (2020 – 1x).

V skupine iných – nezaradených infekcií bolo hlásených 66 septikémií (2020–58), z toho bolo evidovaných 23 prípadov NN. Septikémia vyvolaná Staphylococcus aureus 12x, septikémia vyvolaná špec. stafylokokmi 14x, septikémia vyvolaná inými gram neg. organizmami 40x.

V roku 2021 ako aj v r. 2020 nebol zaznamenaný prípad bezpríznakového HIV.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli hospitalizovaní prevažne na detskom, internom, ODCH a infekčnom oddelení.

V roku 2021 bolo vydaných 399 rozhodnutí (2020 – 497), z toho 296 pre COVID-19, 7 rozhodnutí ZZD u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, 2 rozhodnutia ZZD pre kontakty Klebsiella carbapenemáza, 17 rozhodnutí pre zdravotnícke zariadenia a 77 rozhodnutí pre zriadenie mobilných odberových miest v súvislosti s ochorením COVID-19.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

VYHODNOTENIE

Za rok 2021 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 16211 prípadov, z nich 16113 bolo potvrdených, 87 možných a 11 pravdepodobných
- 6536 spracovaných ohnisk
- 28 epidémií a 6 epidémií pretrvávajúcich z roku 2020

Vykonané opatrenia v ohniskách :

- dezinfekcia 6536 x
- zdravotná výchova 6500 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 10245 x

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

VYHODNOTENIE

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulatných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz (NN), sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

V roku 2021 bolo hlásených a analyzovaných 247 nozokomiálnych nákaz (2020-178 NN). V nemocnici Svet zdravia, a.s., Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom ZH bolo evidovaných spolu 135 NN, na oddeleniach nemocnice lokalizovanej v Banskej Štiavnici 45 prípadov nozokomiálnych nákaz a v Psychiatrickej nemocnici v Kremnici 67 prípadov NN.

Všeobecná nemocnica v ZH pokračovala v hlásení NN elektronickou formou. Pri nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

Nozokomiálne nákazy rozdelené podľa diagnóz: 52x enteritídy vyvolané *Clostridium difficile*, 23x septikémie, 1x rotovírusová enteritída, 5x scabies, 2x iné lokálne infekcie kože a podkožného tkaniva, 10x zápalové infekcie močovo-pohlavnej sústavy v súvislosti s protetickou pomôckou, 15x infekcie dýchacích ciest zavinené protetickými pomôckami, 127 ochorení COVID-19 potvrdené RT-PCR a 12 COVID-19 potvrdené AG.

Pracovníci epidemiológie sú zapojení do plnenia projektu „Surveillance CDI“ a plnenia Národného programu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike“. Taktiež sa podieľajú na programe HELICS SSI. V roku 2021 bolo spracovaných 44 prípadov za rok 2019 a 42 prípadov operácií vykonaných v roku 2020.

V roku 2021 z dôvodu pandemickej situácie neboli odobraté stery z prostredia na kontrolu dezinfekcie.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 128 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulatných zdravotníckych zariadeniach (75 STE a 53 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

Na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky bol vykonaný ŠZD v 17 zdravotníckych zariadeniach. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. Boli vydané 4 záväzné stanoviská na zmenu užívania stavby.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRSCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

VYHODNOTENIE

Zabezpečovaním sústavnej surveillance prenosných ochorení a ukladaním represívnych opatrení bola kontrovaná epidemiologická situácia. Pravidelným vyhodnocovaním epidemiologickej situácie informované cestou webovej stránky úradu obyvateľstvo o aktuálnom výskyte ochorení. Lekári boli informovaní o epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky a ARO. Boli zabezpečené protiepidemické opatrenia pri výskyte ochorení na COVID-19. V roku 2021 bolo v regióne RÚVZ ZH evidovaných 15 575 ochorení (BS 2693, ZC 4493, ZH 8389). Vydaných bolo 77 rozhodnutí pre zriadenie a činnosť AG MOM a 296 rozhodnutí s opatreniami proti ochoreniu COVID-19.

V I. polroku 2021 boli krízové štáby na okresných úrovniach zvolávané na týždennej báze, regionálna hygienička sa zúčastnila 2 zasadaní bezpečnostnej rady samosprávneho kraja v BB a v jednom prípade pracovného stretnutia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti Banskobystrického kraja.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV V SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V roku 2021 bolo podľa harmonogramu odberov odobratých 6 vzoriek odpadových vôd s negatívnym výsledkom.

V roku 2021 nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

VYHODNOTENIE

V roku 2021 edukačné aktivity projektu Hrou proti AIDS zamerané na žiakov a študentov venované problematike HIV/AIDS sa nerealizovali v dôsledku mimoriadnej epidemiologickej situácie.

Individuálne anonymné poradenstvo v rámci Poradne HIV/AIDS prebiehalo pokiaľ bola epidemiologická situácia vo výskyte ochorení na COVID priaznivá. Poradenstvo osobné (3 klienti), cestou elektronickej pošty (3 klienti) spolu bolo poskytnuté 6 klientom, v jednom prípade bol vydaný certifikát. Vyšetrenia boli uskutočnené v biochemickom laboratóriu Unilabs v Ružomberku

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

VYHODNOTENIE

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti.

Zdravotníckym pracovníkom bolo poskytnutých 27 konzultácií, hlavne o možných postupoch pri zmeškaných schémach povinného očkovania, o zložení a sortimente vakcín na trhu, očkovanie proti COVID-19.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním.

VYHODNOTENIE

V roku 2021 nebolo možné realizovať edukačnú aktivitu.

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA k ZDRAVIU

9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ
Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

Anotácia
Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

Vyhodnotenie
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa podieľal na plnení podľa metodiky prieskumu, ktorého výsledky za obdobie 2013, 2016, 2019 budú k dispozícii v publikácii Zdravotné uvedomenie obyvateľov Slovenskej republiky v rokoch 2013-2016 a 2019.

9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ
Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

Anotácia
Úrad verejného zdravotníctva SR sa stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012). Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

Vyhodnotenie

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa podieľal na plnení podľa metodiky prieskumu. Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 – 2021.

9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky plánovať aktivity, intervencie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu.

Vyhodnotenie

Na základe skúseností z vývoja a prioritných problémov zdravotného stavu obyvateľstva boli preventívne aktivity zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení v oblastiach:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Bolo realizovaných 30 interaktívnych prednášok a besied pre 310 detských účastníkov a 2 besedy pre 7 poslucháčov produktívneho veku. Realizovaných bolo 11 prednášok zameraných na zdravú výživu pre 121 účastníkov a 19 prednášok o zdravom životnom štýle pre 196 účastníkov. V rámci „Školského programu“ v roku 2020/2021 bola realizovaná 1 interaktívna prednáška. Mnohé školy sa počas priaznivej epidemiologickej situácie do programu aktívne zapájali vytváraním rôznych vlastných aktivít ako napr. deň mlieka, deň jablka, ochutnávka zdravej výživy a pod.

Z celkového počtu klientov vyšetrených v základnej PZ (25), v rámci vyšetrení ktorých bol vyhodnotený lipidový metabolizmus bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy v nadstavbových poradniach (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy).

V rámci „Týždňa zdravia a bezpečnosti pri práci – HSE Týždeň 2021“ v spoločnosti NEMAK Slovakia s.r.o. v Žiari nad Hronom pri realizácii, pracovníčky OPZaVkZ vykonali 23 antropometrických meraní, 21 meraní krvného tlaku, 21 meraní telesného tuku, 17 meraní spirometrom a 7 meraní smokerlyzerom. Pri uvedenom podujatí boli distribuované zdravotno-výchovné materiály; sprievodnou aktivitou bola nástenka pri príležitosti „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Pohybovej aktivite bola venovaná 1 prednáška pre 22 účastníkov.

Plnenie projektu NAPPPA sa nerealizovalo nakoľko tento projekt bol pre mimoriadnu epidemiologickú situáciu pozastavený.

C) Tabak, alkohol, drogy

Pracovníčky oddelenia venovali tejto problematike pozornosť počas celého roku, ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom pri plnení projektu Mesta „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPP a P, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i. Tieto aktivity boli vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii pozastavené.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia v roku 2021 vykonali spolu 23 interaktívnych prednášok (z toho 4 prednášky s problematikou drog, 5 alkohol, 14 škodlivosť fajčenia) pre 373 mladých poslucháčov, vykonali 7 meraní prístrojom Smokerlyzer.

V rámci realizácie prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu sa vzhľadom k epidemiologickej situácii v SR pracovníkom oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu podarilo zozbierať iba 27 vyplnených dotazníkov z počtu metodikou stanovených 43.

V rámci svetových dní v predmetnej problematike pracovníčky oddelenia realizovali:

31.5.2021 Svetový deň bez tabaku - pracovníčky vytvorili banner a nástenku. Pripravený článok k predmetnej problematike rozposlali do 8 regionálnych periodík a uverejnili ho na webovej stránke RÚVZ ZH.

Realizovaných bolo spolu 5 prednášok pre 109 poslucháčov:

- 1 prednáška - ZŠ A. Kmeťa Žarnovica, 20 účastníkov, distribúcia zdravotno – výchovného materiálu,
- 2 prednášky - ZŠ Jána Zemana Nová Baňa, 38 účastníkov, distribúcia zdravotno – výchovného materiálu,
- 2 prednášky - Spojená škola internátna Kremnica, 51 žiakov

Ďalej pracovníci oddelenia plnili špecifické aktivity zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- ✓ 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“).
- ✓ 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“).
- ✓ 3. Vybrané nádorové ochorenia.

Ad1) Vid' úlohu č. 9.6

Ad 2) Problematika ochorení na DM sa v posledných rokoch stáva jednou z prioritných celospoločenských problémov spoločnosti. V rámci Svetového dňa diabetu pracovníčky OPZaVkJ pripravili nástenku pri hlavnom vchode úradu, na webovej stránke bol umiestnený banner k predmetnej problematike.

Problematike DM sa venovali aj pracovníčky základnej poradne zdravia. V zPZ bolo evidovaných 7 klientov s vyššími hodnotami cukru.

Ad 3) Podobne ako DM aj mortalita a morbidita na nádorové ochorenia má stúpajúci trend. Prevencii onkologických ochorení je venovaná zvýšená pozornosť v poradenskom centre

podpory zdravia ako aj pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia. V rámci Svetového dňa rakoviny bol umiestnený na webovej stránke úradu banner – „Svetový deň proti rakovine“ a pracovníčky OPZaVkJ pripravili nástenku pri hlavnom vchode úradu. Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu, prednášky neboli realizované.

Ďalej sa pracovníčky podieľali na aktivitách v rámci „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodného dňa starších“, „Svetového dňa osteoporózy“ pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ v ZH realizovali nasledovné aktivity:

- 1) Zaslanie článku do všetkých regionálnych novín
- 2) Zverejnený banner na webovej stránke
- 3) Uverejnený článok „Duševné zdravie starších ľudí – Covid 19“ na webe RÚVZ ZH
- 4) Pripravená nástenka umiestnená na úradnej tabuli RÚVZ
- 5) Distribúcia pracovných listov - Knižnica Jána Kollára Kremnica, KD Horná Ves – spojené s výjazdovou aktivitou zPZ (15 klientov)
- 6) Beseda pri príležitosti „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ v Knižnici Jána Kollára v Kremnici pre 7 účastníkov

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor
MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Plnenie NAPPO bolo podľa možností zabezpečované v priebehu celého roku.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 25 klientov. V zPZ sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory.

Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Aktivity v rámci svetových dní zamerané na predmetnú problematiku:

7.4.2021 Svetový deň zdravia – bol pripravený banner a nástenka. Pracovníčky oddelenia pripravili ponuku pre školy (výtvarná výzva) s názvom „Nakresli zdravie“. Oslovených bolo 10 základných škôl spádového regiónu RÚVZ ZH. Do aktivity sa zapojila jedna základná škola – IV. Základná škola, Jilemnického č. 2, Žiar nad Hronom. Gestorovi boli zaslané 2 kresby. Pracovníčky oddelenia OPZaVkJ pripravili vlastné vecné ceny pre účastníkov.

- v rámci propagácie zdravotno - výchovného materiálu v oblasti zdravého životného štýlu boli zaslané: KST Vyhne, KD Svätý Anton, Obecný úrad Bzenica, Obecný úrad Hronský Beňadik, Obecný úrad Horná Ves, KD Štefultov a KD Štiavnické Bane

10.5.2021 Svetový deň – Pohybom ku zdraviu -Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v Slovenskej republike zdravotno-výchovné aktivity oddelenia PZaVkZ boli oklieštené. Aktivity boli realizované formou banneru a nástenky na úradnej tabuli RÚVZ ZH.

9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pracovníčky OPZaVkZ v rámci 9. ročníka kampane po zozbieraní 33 účastníckych listov, ktoré boli evidované na oddelení (distribuovali – 230 účastníckych listov), zorganizovali 3.8.2021 regionálne kolo. Vylosovaných bolo 20 výhercov, ktorí získali vecné ceny vďaka sponzorom (Mesto Žiar nad Hronom, Mesto Banská Štiavnica, Centrum voľného času, Žiar nad Hronom; Regionálny úrad verejného zdravotníctva Žiar nad Hronom). Všetci účastníci postúpili do celoslovenského kola, ktoré prebehlo v mesiaci september v RÚVZ BB.

V rámci celoslovenského kola boli vylosovaní 3 výhercovia z regiónu RÚVZ ZH.

9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 25 vyšetrení z toho 3 muži a 22 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 2 prípadoch (2 ženy), počet kontrolných vyšetrení 23 (3 muži a 20 žien).

Spolu bolo vyšetrených **25 klientov** – 3 muži a 22 žien.

Realizovaná bola 1 výjazdová aktivita základnej poradne zdravia – KD Horné Ves kde bolo vyšetrených 15 klientov (2 muži a 13 žien) Vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej

situácii nebolo možné plánovať a realizovať viac podobných aktivít. Rovnako bola obmedzená až úplne pozastavená činnosť ambulantnej formy základnej poradne zdravia.

Test zdravého srdca bol paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 25 celkový cholesterol, 25 cukor, 25 triglyceridy, 25 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 125 štandardných biochemických vyšetrení). Ostatné merania: 48 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 53 antropometrických meraní, 117 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 20 prípadoch pre novoizistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Nadstavbové poradne

POPA – pre mimoriadnu epidemiologickú situáciu pozastavená

POFA – dočasne mimo prevádzky.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 10 klientov (9 žien a 1 muž), počet meraní krvného tlaku 117.

Poradňu zdravej výživy: o individuálne poradenstvo neprejavil záujem žiadny klient.

Poradňa HIV/AIDS Individuálne anonymné poradenstvo v rámci Poradne HIV/AIDS prebiehalo pokiaľ bola epidemiologická situácia vo výskyte ochorení na COVID priaznivá. Poradenstvo osobné (3 klienti), cestou elektronickej pošty (3 klienti) spolu bolo poskytnuté 6 klientom. Výsledky vyšetrení boli negatívne, v jednom prípade bol vydaný certifikát. Vyšetrenia boli uskutočnené v biochemickom laboratóriu Unilabs v Ružomberku

V PCPZ bolo v roku 2021 bolo realizovaných spolu 741 výkonov.